

Міністерство освіти і науки України
Багатопрофільна гімназія м. Красноармійська

Розробка майстер – класу

**“Розвиток стратегічної компетенції учнів
засобами використання інтерактивних форм
навчання”**

Підготував:
вчитель російської мови
та світової літератури
Затулівітер О. М.

м. Красноармійськ - 2013

Майстер-клас «Я це роблю так»

Добрий день, шановні учасники майстер-класу, члени журі! Я, учитель багатопрофільної гімназії м. Красноармійська, Затуливітер Олександр Миколайович представляю Вам майстер-клас **(Слайд 2)** “Розвиток стратегічної компетенції учнів засобами використання інтерактивних форм навчання на уроках світової літератури”. **(Слайд 3)** Епіграфом до майстер-класу я обрав слова Ф.М Достоевського: **«Человек – целый мир, было бы только основное побуждение в нем благородно»**. Головне для вчителя – це навчити, виховати і розвинути в дитині **благородну людину**. А як це не зробити на уроках світової літератури. Для цього потрібно зацікавити учнів, використовуючи інтерактивні форми навчання.

Слайд 4

- На уроках світової літератури я використовую такі інноваційні технології:

- РОБОТА В ПАРАХ
- РОБОТА В МАЛИХ ГРУПАХ
- МІКРОФОН
- ЗМІНИ ПОЗИЦІЮ
- МОЗКОВИЙ ШТУРМ
- ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ СХЕМ-КОНСПЕКТІВ (ОСК)

- Але зупинюсь я на останньому методі.

Слайд 5

ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ СХЕМ-КОНСПЕКТІВ (ОСК)

НА УРОКАХ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

МЕТА РОБОТИ З ОПОРНОЮ СХЕМОЮ

Навчити учнів:

- аналізувати художній текст;
- систематизувати та узагальнювати навчальний матеріал;
- кодувати його у вигляді опорних схем.

Слайд 6

ТЕХНОЛОГІЯ СКЛАДАННЯ СХЕМИ

- Передбачає виділення головної думки, навколо якої групуються смислові елементи (аргументи та ілюстрації).
- Висновок (іноді збігається з головною думкою).
- Це подається на схемі у вигляді знаків-сигналів (графічних, словесних, малюнків), розташованих у логічній послідовності.

Слайд 7 - 8

МОЖЛИВОСТІ ОСК

Опорна схема-конспект дає можливість освоїти:

- різні види системи образів;
- способи розкриття автором внутрішнього світу героя, його еволюцію;
- роль композиції і сюжету у втіленні ідеї письменника.

Опорні схеми - це «ключі» для вчителя, які допомагають ввести учнів у твір.

Слайд 9

КЛАСИФІКАЦІЯ ОСК

Проводиться за такими критеріями:

- за засобами зображення;
- за призначенням;
- за змістом зображеного;
- за обсягом зображеного;
- за етапами вивчення художнього твору.

Слайд 10 - 12

Оригінальні ОСК концептуального змісту (розроблені до одного твору з урахуванням його специфіки) являють собою систему інформаційних блоків, розташованих у логічній послідовності, зміст яких буде розглядатися протягом уроку або вивчення теми в цілому.

Слайд 13-16

Трафаретні ОСК використовуються як дидактичний матеріал для самостійного виконання учнями завдань з виявлення:

- причинно-наслідкових зв'язків;
- послідовності розгортання сюжетної дії;
- взаємин головних і другорядних осіб;
- шляхів розкриття конфлікту, окремої проблеми твору;
- прийомів створення художнього образу;
- композиційних особливостей.

Слайд 17

ЗНАЧЕННЯ ОСК

Робота з ОСК дозволяє вирішувати наступні завдання:

- знайомити учнів з текстом твору в цілому і забезпечує цілісний підхід до вивчення твору;
- вчить вдумливо читати і давати оцінку художнього твору;
- вчить аналізу художнього твору;
- розвиває словниковий запас і мову учнів;
- вчить узагальнювати і систематизувати навчальний матеріал, виділяти головне, робити висновки;
- розвиває творчі здібності учнів;
- допомагає проявити особисте «Я».

Я пропоную Вам фрагмент уроку у 8 класі, тема якого...

Слайд 18

Тема. Гамлет — вічний образ світової літератури, багатогранність шекспірівських характерів.

Мета: підготувати учнів до сприйняття кульмінації твору та осмислення філософського значення образу Гамлета; розвивати вміння висловлювати власну точку зору; виховувати повагу до мислячої людини.

ЗМІСТ УРОКУ

I. Постановка проблем уроку. Поглиблена робота над текстом

1. Робота над образами твору (в групах)

(Ролі учасників: Спікер(керівник групи), секретар, посередник, доповідач.)

Слайд 19

Завдання для 1-ої групи:

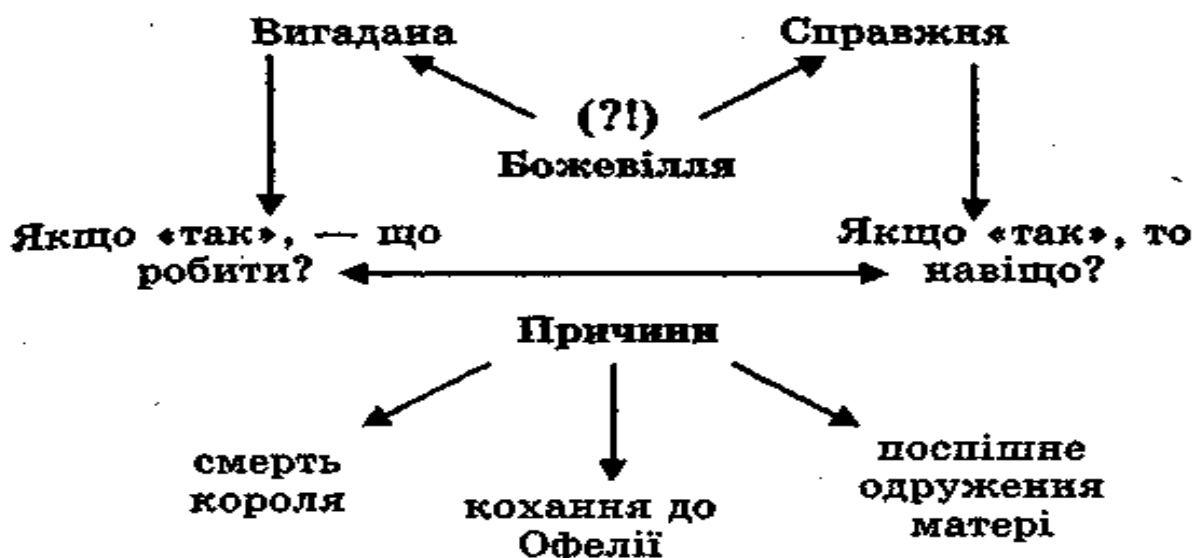
Відповівши на ці запитання складіть опорну схему – конспект.

— Які дві важливі новини сколихнули Датський двір?
(Божевілля Гамлета й відмова Фортинбраса від помсти датській короні.)

— Чи був Гамлет божевільним?

— Які причини «божевілля» Гамлета?

Слайд 20

Слайд 21

Завдання для 2-ої групи:

Відповівши на ці запитання складіть опорну схему – конспект.

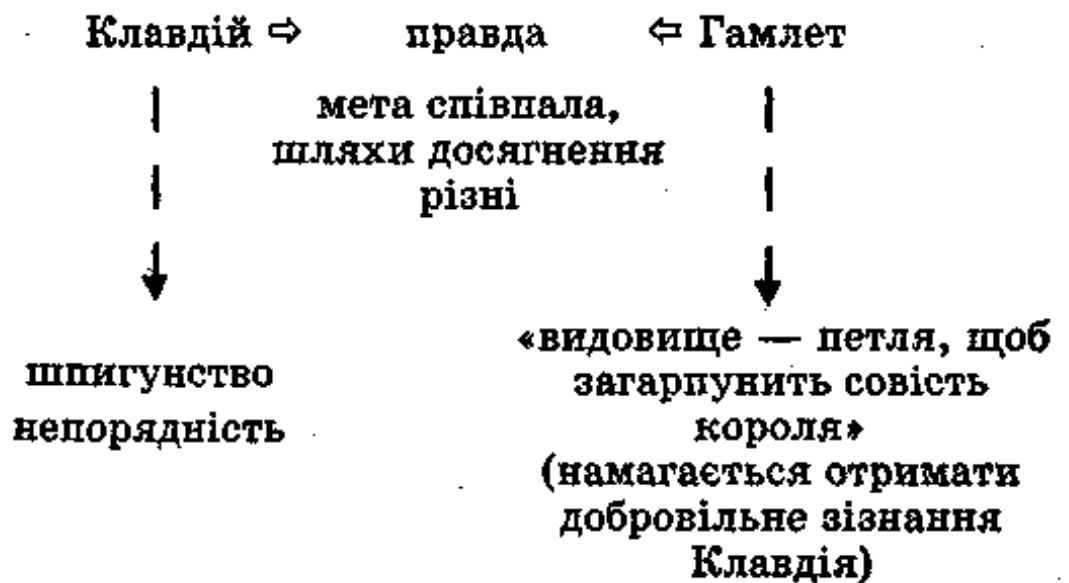
—Що ставив собі за мету Клавдій, запрошуючи «друзів» принца, прислуховуючись до порад Полонія?

— Яка мета постала перед Гамлетом після його зустрічі з Привидом?

— Які шляхи досягнення мети Клавдія і Гамлета?

Висновки: і Клавдій, і Гамлет мають на меті одне — дізнатися правду.

Слайд 22

Результат: Гамлет залишається самотнім

Слайд 23-24

2. Інтерактивна вправа «Мозковий штурм»

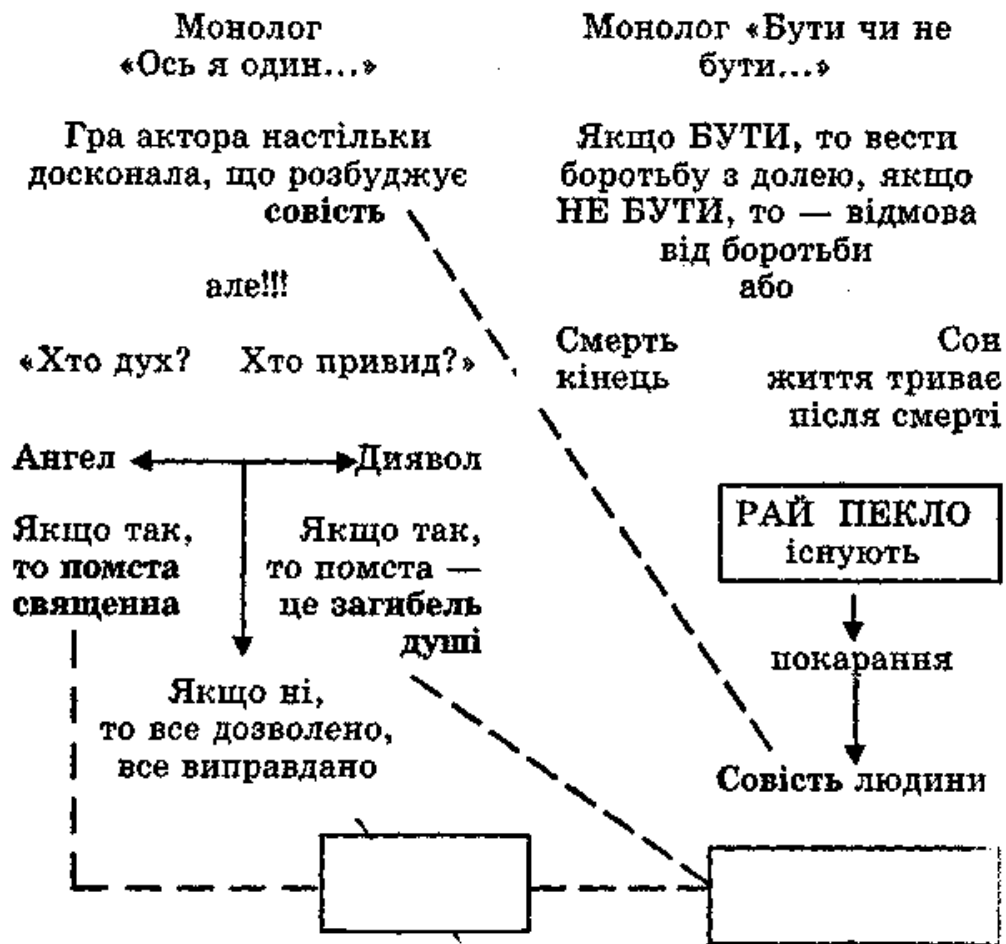
— Що спільного й відмінного у Гамлета і Фортинбраса? Чому датський принц залишає корону Данії саме Фортинбрасу?

(Долі двох принців досить схожі. Обидва вони залишилися без батьків; обидва — спадкоємці корони: один Норвегії, другий — Данії; обидва присягнулися помститися за смерть батьків. Але норвежець відмовляється від помсти, а Гамлет дотримує клятви. Можливо, саме тому, УСВІДОМИВШИ уроки помсти, Датський принц залишає корону Данії саме Фортинбрасу...)

3. Евристична бесіда, за відповідями якої складається опорна схема

— Як пов'язані між собою останній монолог Гамлета в кінці 2-ї дії з центральним монологом усієї трагедії «Бути чи не бути...?»

Слайд 25

Висновки:

Створена нами схема дає ясну відповідь на питання про зв'язок двох монологів Гамлета. Ці монологи доповнюють один одного, дають відповідь на питання про те, чому ж вагається Гамлет.

— Чому, на ваш погляд, між двома монологами Гамлета й виставою «Мишоловка» Шекспір змальовує сцену зустрічі Гамлета й Офелії?

(Монолог Гамлета «Бути чи не бути» завершується зверненням до Офелії, де Гамлет *заявляє* про свій вибір дії, Офелія цих слів не чує — вони розраховані на глядача.)

— Що робить Гамлет для врятування Офелії?

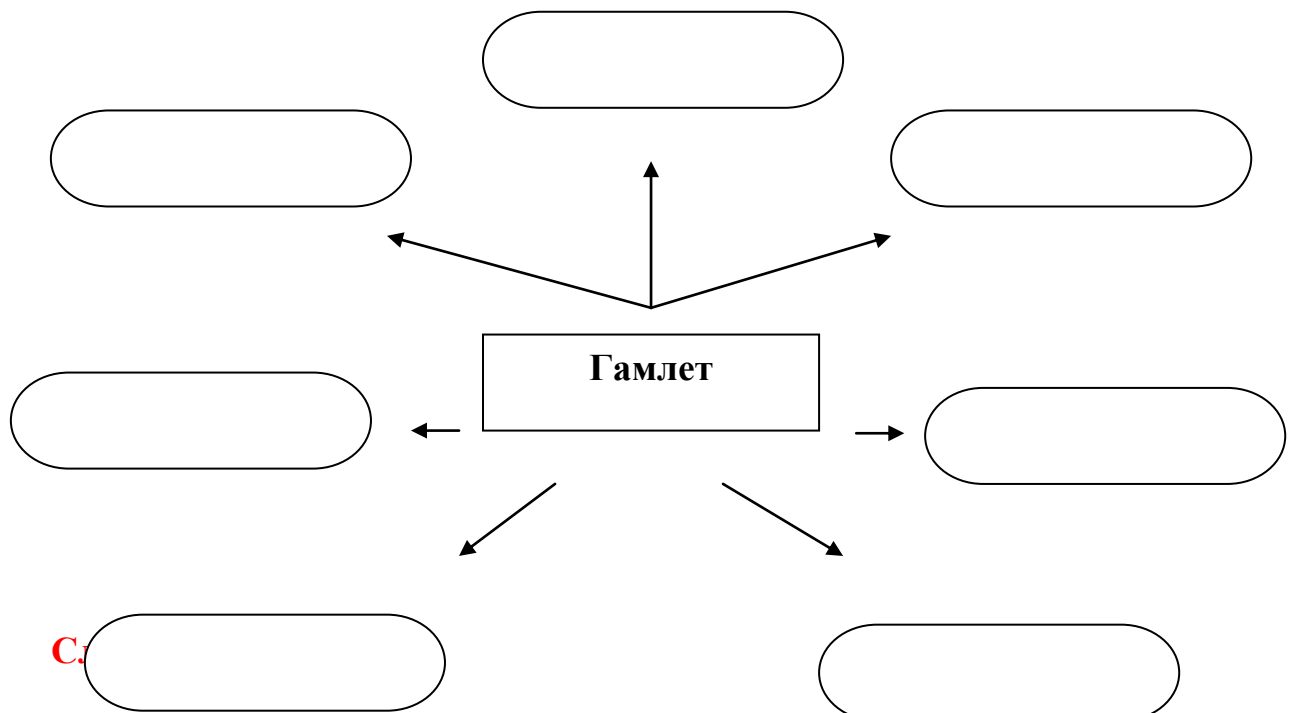
(Офелія — єдина людина, яка нагадує принцу про щасливе минуле життя. Але полуда з очей спадає... Гамлет, усвідомивши всю мерзотність світу цього, бажає добра Офелії: він відмовляється від неї, вважаючи, що їй не потрібно ділити з ним тягар його власних гріхів.)

Так поступово Гамлет пориває з минулим, якнайшвидше намагається замкнути «мишоловку».

Слайд 26

4. Колективна робота

Визначьте коло інтересів героя твору по схемі

С:

1. Здатний на міцну і вірну дружбу
2. Благородний
3. Його любить народ

4. Справедливий
5. Гуманіст
6. Любов до Офелії
7. Борець зі злом

5. Заключне слово вчителя

— Історія літератури знає чимало випадків, коли твори письменника були дуже популярні за його життя, але минав час, і їх забували майже назавжди. Є й інші приклади: письменника не визнавали сучасники, а справжню цінність його творів відкривали наступні покоління.

Але в літературі є дуже небагато творів, значення яких неможливо перебільшити, тому що в них створені образи, які хвилюють кожне покоління людей, образи, які надихають на творчі пошуки митців різних часів. Такі образи мають назву "вічних", бо вони носії рис, що завжди притаманні людині.

Образ Гамлета - це образ людини, яка розуміє свою відповідальність у вирішенні конфлікту добра і зла, яка стоїть на стороні добра, але її внутрішні моральні закони не дозволяють перейти до рішучих дій. Невипадково цей образ набув особливого звучання у XX столітті - добі соціальних потрясінь, коли кожна людина вирішувала для себе вічне "гамлетівське питання".

Кожен читач вчиться на цих образах розуміти не тільки минуле, але й сучасне.

— Аналізуючи все вище сказане, відмітимо, що на уроках літератури варто використовувати інтерактивні технології, що дадуть максимальний навчальний результат. Критерієм доцільності застосування інтерактивних технологій є їхня ефективність: вони дозволяють за менший термін навчання засвоїти більше інформації, сприяють прискореному оволодінню програмовим матеріалом, тому з'являється більше часу на закріплення і практичне застосування знань, умінь і навичок.

Дякую за увагу!

Додаток.

Тема. Гамлет — вічний образ світової літератури, багатогранність шекспірівських характерів.

Мета: підготувати учнів до сприйняття кульмінації твору та осмислення філософського значення образу Гамлета; сприяти розвитку розумової діяльності учнів.

ЗМІСТ УРОКУ

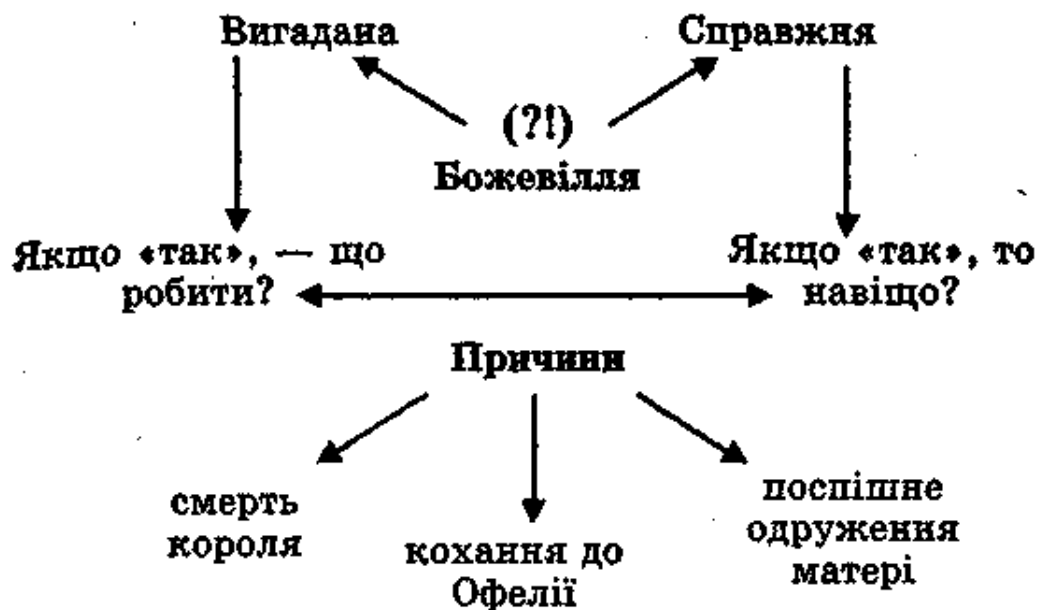
I. Актуалізація знань учнів

Бесіда за змістом 2-ї та 3-ї дії трагедії.

II. Постановка проблем уроку. Поглиблена робота над текстом

— Які дві важливі новини сколихнули Датський двір? (Божевілья Гамлета й відмова Фортинбраса від помсти Датській короні.)

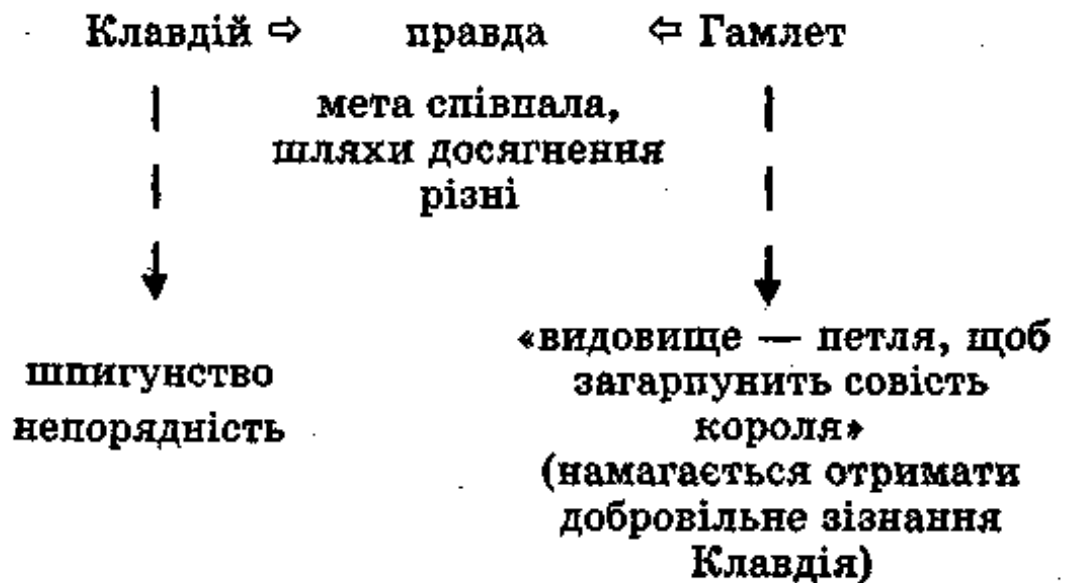
— Що турбує Клавдія та яких заходів він уживає? (за відповідями учнів будується опорно-логічна схема № 1)

—Що ставив собі за мету Клавдій, запрошуючи «Друзів» принца, прислуховуючись до порад Полонія?

— Яка мета постала перед Гамлетом після його зустрічі з Привидом?

Висновки: і Клавдій, і Гамлет мають на меті одне — дізнатися правду.

Результат: Гамлет залишається самотнім

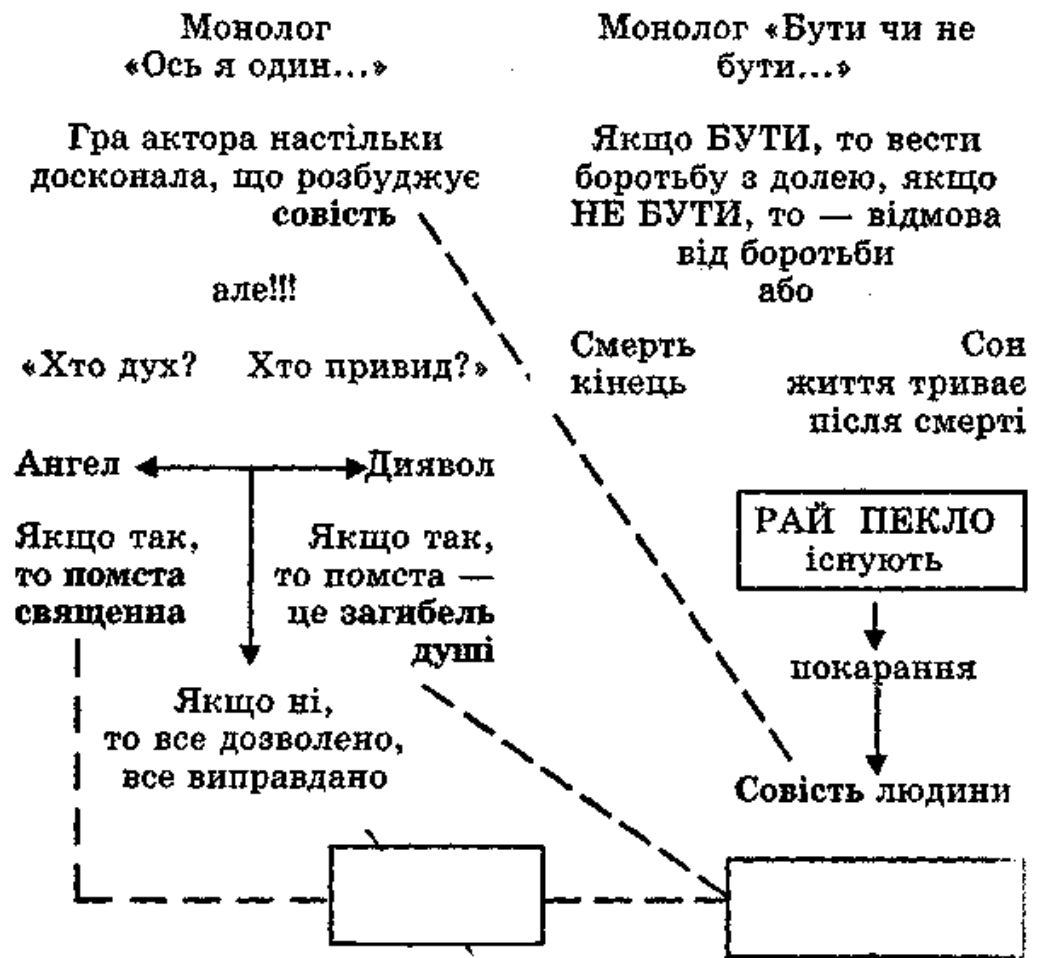
— Що спільного й відмінного у Гамлета і Фортинбраса?

(Долі двох принців досить схожі. Обидва вони залишилися без батьків; обидва — спадкоємці корони: один

Норвегії, другий — Данії; обидва присягнулися помститися за смерть батьків. Але норвежець відмовляється від помсти, а Гамлет дотримує клятви. Можливо, саме тому, УСВІДОМИВШИ уроки помсти, Датський принц залишає корону Данії саме Фортинбрасу...)

Як пов'язані між собою останній монолог Гамлета в кінці 2-ї дії з центральним монологом усієї трагедії «Бути чи не бути...?»

(за відповідями учнів складається опорна схема)

Висновки:

Створена нами схема дає ясну відповідь на питання про зв'язок двох монологів Гамлета. Ці монологи доповнюють один одного, дають відповідь на питання про те, чому ж вагається Гамлет.

Чому, на ваш погляд, між двома монологами Гамлета й виставою «Мишоловка» Шекспір змальовує сцену зустрічі Гамлета й Офелії?

(Монолог Гамлета «Бути чи не бути» завершується зверненням до Офелії, де Гамлет *заявляє* про свій вибір дії, Офелія цих слів не чує — вони розраховані на глядача.)

Що робить Гамлет для врятування Офелії?

(Офелія — єдина людина, яка нагадує принцу про щасливе минуле життя. Але полуда з очей спадає... Гамлет, усвідомивши всю мерзотність світу цього, бажає добра Офелії: він відмовляється від неї, вважаючи, що їй не потрібно ділити з ним тягар його власних гріхів.)

Так поступово Гамлет пориває з минулим, якнайшвидше намагається замкнути «мишоловку».

Завдання: розповісти про те, як ідеї Гамлета про постановку п'єси втілюються у 3-й дії, використавши при цьому прийом *коментованого читання*.

— Чи є логічним те, що після вистави відбувається зізнання Клавдія?

(Ідея Гамлета про «загарпунення совісті короля» спрацювала, й саме тут...)